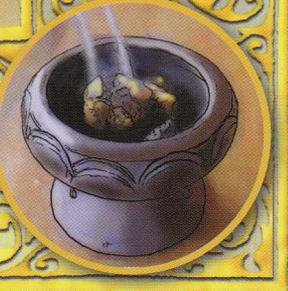

ЦРКВЕНИ ПОЈМОВНИК

200 динара

ЦРКВА

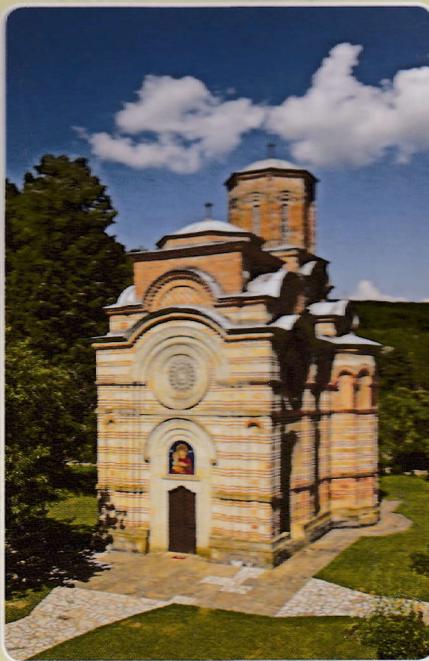
Апостол Павле у својој Посланици Ефесцима каже: „Црква је Тело Христа Спаситеља, Главe, Онога Који све испуњава у свему“.

У Цркви се остварује јединство између Творца и Његових створења, између Бога и људи.

За почетак, „дан рођења“ Цркве, сматра се догађај који се збио педесет дана након што је Господ васкрсао – силазак Светог Духа на апостоле, у виду огњених језика.

Црква није људска творевина. Она свој идентитет црпи из Царства Божијег, из вечног живота, и има свој видљиви део – овај на земљи, којег чине хришћани који су живи, чије душе су у њиховим телима, и невидљиви – којег чине они хришћани који су „умрли“, чије душе више нису у телу. Срце Цркве је Литургија у којој се сабирамо око Господа и са њим сједињујемо кроз причешће, кроз Свету тајну евхаристије.

Православну Цркву чине помесне цркве: Цариградска, Александријска, Антиохијска, Јерусалимска, Руска, Српска, Грузијска, Румунска,

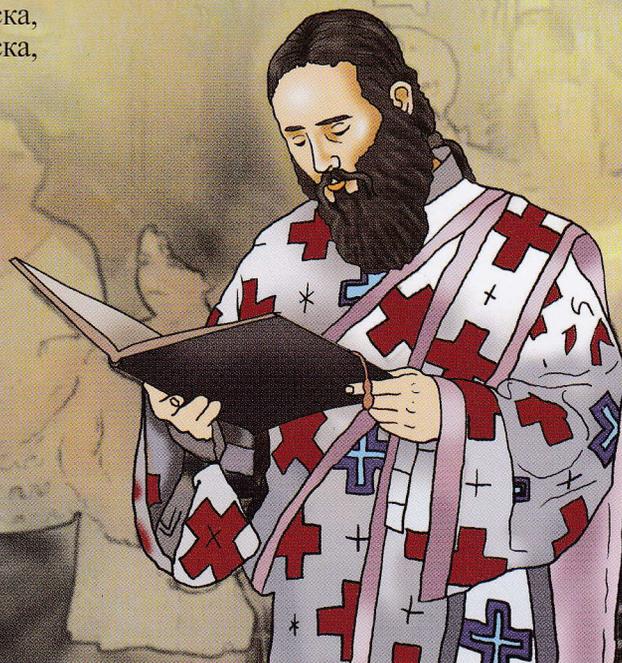
Бугарска, Кипарска, Грчка, Албанска, Пољска, Чешка и Словачка.

Помесне цркве су аутокефалне, административно и канонски независне од других помесних цркава. Постоје и аутономне цркве, које имају територијалну и административну независност, али се налазе у саставу неке аутокефалне цркве. Све оне налазе се у канонском заједништву.

Највиша власт у Православној Цркви је Васељенски сабор, који сачињавају представници свих независних сестринских цркава. До сада је одржано 7 васељенских сабора.

Храм се назива и црквом (са малим „ц“) јер се у њему служи Литургија. Храм се састоји од три дела: олтара, наоса (брода) и припрате.

Архитектура цркве (храма) зависи од времена у којем је грађена, припадности неком народу, али и од поднебља. У Србији је препознатљив тзв. моравски стил.

„ГРАДЕЊИ ЦРКВУ, ГРАДИМО СЕБЕ“

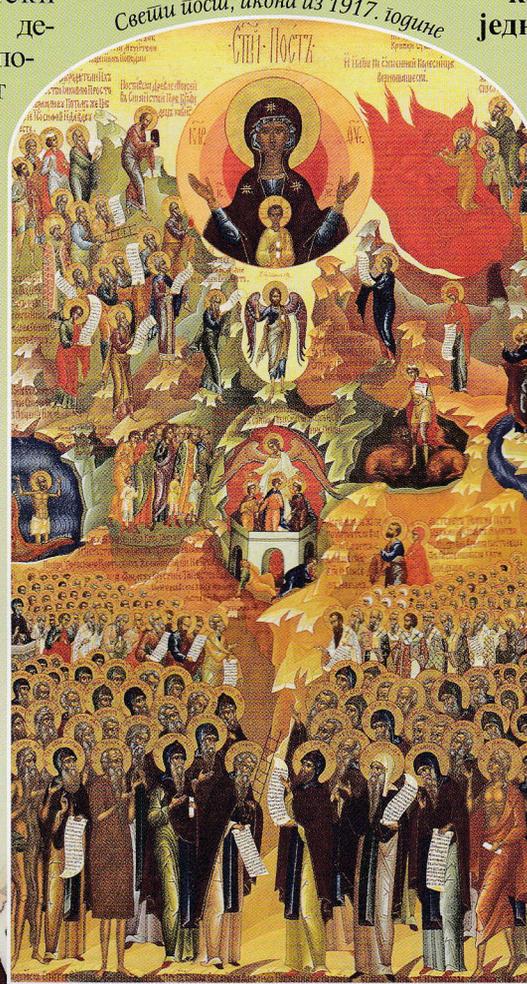
Многи се питају, како то. Када градимо цркву, када прилажемо новац за њену градњу, као и када радимо физички на њој, ми у њу, у њено биће, уграђујемо и оно што је добро у нама, али и оно што у нама не ваља. Зато, када градимо цркву, ми се трудимо да не грешимо и тако – изграђујемо себе.

ПОСТ

Ранохришћански списи, као и дела Светих отаца, потврђују да је пост у Цркви држан од почетка. И сам Господ је постио четрдесет дана, пре него што је почео да проповеда своју науку.

Циљ поста је очишћење тела, јачање воље, уздизање духа.

И сам Господ Исус Христос је постио, "Христос у исуштињи", слика Ивана Крамскоја

као и једнодневни:

1) сваке среде и петка („у среду због саветовања Јудеја о издаји Господа, а у петак због Његовог страдања за нас“), сем разрешених (трапавих) седмица:

а) увек од Божића до Крстовдана, б) иза недеље о Митару и Фарисеју, в) Сирупска (дозвољен бели мрс), г) Светле седмице (иза Васкрса), д) Духовске седмице (иза Духовдана), 2) Крстовдан уочи Богојављења (18. јануар);

3) Усековање главе Светог Јована Претече (11. септембар);

4) Воздвижење Часног крста (27. септембар).

Како да постимо, коју храну да једемо у које дане, најбоље је да питамо парохијског свештеника.

Са становишта савременог медицинског схватања, уздржавање и пост нису штетни, него управо корисни за здравље људи. „Више је људи погинуло од прождрљивости, него од мача“, приметио је чувени римски говорник Цицерон.

Пост има два смисла: телесни и духовни. Састоји се у уздржавању од мрсне хране и преобилних јела, али првенствено у уздржавању од рђавих мисли и дела. Истински духовни живот је незамислив без поста.

Постоје вишедневни постови:

- 1) Ускршњи;
- 2) Петровски;
- 3) Госпојински;
- 4) Божићни;

„ГРЕХ НЕ УЛАЗИ НА УСТА“

Има људи који кажу да у Светом писму пише да „грех не улази на уста“ и тиме правдају што не посте. Али, тамо то уопште не пише. Пише: „Не погани човека што улази у уста него оно што излази из уста, оно погани човека“. Христос ово није рекао говорећи о посту. Није грех у храни, него у непослушности Господу.

ПОКАЈАЊЕ, ИСПОВЕСТ И ПРИЧЕШЋЕ

У Светој тајни причешћа, побожни хришћани у виду хлеба и вина примају истинито тело и крв Господа нашег Исуса Христа. Њу је установио Господ Исус Христос пред својим ученицима на последњој вечери („Тајној вечери“), уочи свога страдања и смрти.

Света тајна причешћа у цркви се припрема и прима за време најважнијег црквеног богослужења – Литургије.

Причешће је најважнији чин у животу хришћанина, и њему се ни у ком случају не сме приступити неодговорно, да би нам оно било на корист, а не на осуду.

Најмање четири пута годишње би требало да се причешћујемо (у току четири поста). Препоручљиво је приступити светом причешћу и чешће, што је могуће само ако постимо све постове онако како је Црква прописала и ако искрено исповедамо своје грехе, односно ако се уистину трудимо да живимо онако како нас учи свето Јеванђеље. Али, и по питању причешћа у Цркви постоје различите праксе. Зато, колико често и када ћемо приступити причешћу, потребно је да се договоримо са свештеником код којег се исповедамо.

Уобичајено је да се пред причешће од поноћи не узима храна и пиће. Ако

се причешћујемо на поноћној Литургији, потребно је да ништа не кушамо 6 до 7 сати раније.

Изузетно је важно како се исповедамо. Наша исповест не сме бити формална. Она мора бити искрена, уз осећај кајања за оно што смо учинили, а што није било исправно.

Пред причешће, као и после причешћа, читамо прикладне молитве које постоје у скоро сваком молитвенику.

Христос - Хлеб живота

ЖИВОТ ПО ЈЕВАНЂЕЉУ

Сједињавање са Господом кроз Свету тајну причешћа је тајна недокучива људском уму. На православним хришћанима је да се труде да буду што достојнији тог чина, најузвишенијег у њиховом овоземаљском животу, односно да свој живот живе у складу са православним вредностима.

Крштење и миропомазање

Светом тајном крштења се чистимо од грехова и као новорођена деца Божија постајемо законити чланови Цркве.

Тек после крштења дозвољено нам је да приступамо другим светим тајнама, ради духовног узрастања.

Један човек може бити крштен само једном. Физички смо рођени само једном, тако и духовно можемо бити рођени само једном. Крштење је наше духовно рођење.

Родитељи би требало да своју децу крсте док су још бебе, али ако они то пропусте, крштење се може обавити и касније, па и у старости.

Ако нема свештеника, а дете је врло болесно, Црква дозвољава да сваки хришћанин, или хришћанка, може извршити крштење у најкраћем облику, тј. погужавањем у воду и изговарањем: „Крштава се слуга Божји (име) у име Оца, и Сина, и

Светога Духа. Амин.“ Ако дете преживи, свештеник ће допунити крштење и извршити Свету тајну миропомазања. Тако је могуће крстити и одраслог човека који је у смртној опасности.

Крштење Господа Исуса Христа

Кроз Свету тајну миропомазања крштено лице добија дарове Светога Духа. Правилно је вршити миропомазање одмах после крштења.

Да би неко био кум на крштењу, мора и он бити крштен. Обичај је да кум дарује кумче крстом и да на крштење понесе пешкир за брисање новокршеног након погужања у воду.

Крштење се може обавити у кући или на другом месту, али је најприличније у цркви. Данас је пракса да се чин крштења обавља поливањем водом, што неке људе асоцира на прање косе, или чак само прскањем главе босиљкачом. Исправно извршен чин крштења је погужањем, потапањем оног ко се крштава у воду, и то три пута, „у име Оца и Сина и Светога Духа“.

Коса коју је свештеник новокршеном одсекао на крштењу, обично се увала у парче воска и тако чува. Понегде восак са косом налепе на полеђину домаће иконе.

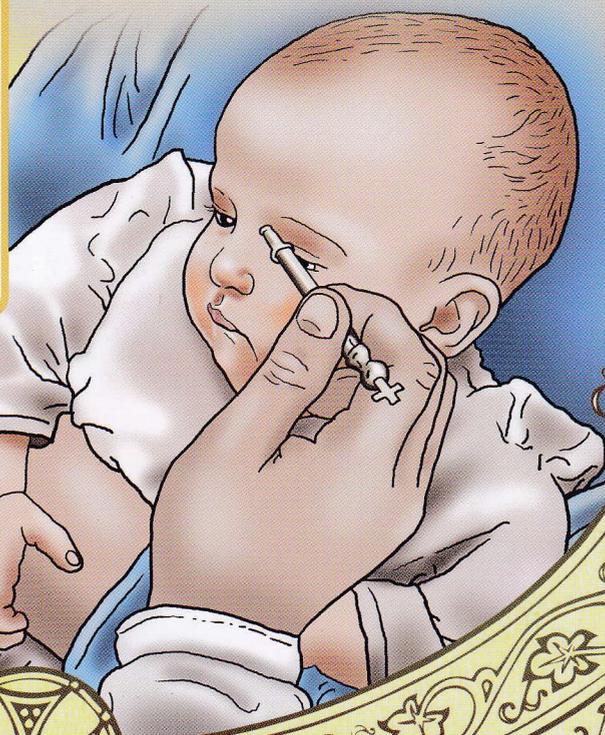
Новокрштени, укључивши се у Цркву Христову, добија свог анђела чувара који над њим бди до свршетка његовог овоземаљског живота.

САБОРНА КРШТЕЊА

Истовремено се може крстити више особа. Од старина су позната саборна крштења. Само оног дана када је Дух Свети сишао на апостоле, крштено је око 3.000 људи. На пример, 2014. године на Велику суботу у Беранама је саборно крштено 108, а у Лебану 150 људи, колико и нешто касније у Барајеву. Годину пре само у Бабушници крштено је 220, а месец дана потом у оближњем селу Горњи Стрижевац 97 људи...

Саборно крштење у манастиру на Скадарском језеру

СВЕТА ТАЈНА БРАКА

Православни брак је заједница мушкарца и жене која се успоставља не само у материјалном свету, него и у духовним сферама живота овог и оног света. Ту заједницу не раскида умирање мужа или жене; она је вечна.

Смисао брака су потпуна животна заједница мушкарца и жене, и рађања и васпитања деце.

Света тајна брака се успоставља чином венчања. У чину венчања младањима свештеник ставља венце на главе.

Младенци, такође, свој заједнички живот уређују и регистрацијом у општини. Неки тај чин називају такође венчањем, али ту им нико не ставља венце на главе. У општини младањци потписују уговор о заједничком животу, а кумови су у ствари сведоци да је тај уговор потписан.

Кумови при склапању православног брака, чином венчања, улазе у духовну везу са младањима, која се такође не раскида умирањем.

Венчање није допуштено извршити: средином и петком сваке седмице; од почетка Божићног поста (28. новембра) до 20. јануара; од почетка сиропусне до Томине недеље; за време петровског и госпојинског поста; на дан Усековања главе Светог Јована Крститеља (11. септембра) и на Крстовдан (27. септембра).

Постоје неуклоњиве и уклоњиве личне сметње за склапање брака. Неуклоњива сметња је, на пример, ненавршена шеснаеста година за мушкарца и четрнаеста за жену. Ради тумачења, потребно је обратити се своме свештенику.

Уз црквено право постоји и обичајно, које се често узима у обзир.

Пуно је лепих народних обичаја која су везана за свадбе, а који се разликују од краја до краја.

Заједнички живот мушкарца и жене који нису везани Светом тајном брака сматра се ванбрачном заједницом (конкубинатом).

Свадба у Кани, на којој је Господ Исус Христос учинио своје прво јавно чудо, претворивши воду у вино

„ЦРКВЕНО ВЕНЧАЊЕ“

Неки венчање, називају „црквеним венчањем“. Као да постоји неко друго венчање...

ОПЕЛО И ПАРАСТОС

Опело је молитвени чин који свештеник или епископ врше над телом упокојеног хришћанина пре погребња. Упокојеног при опелу треба окренути истоку,

који симболише Христа и Његов Други долазак.

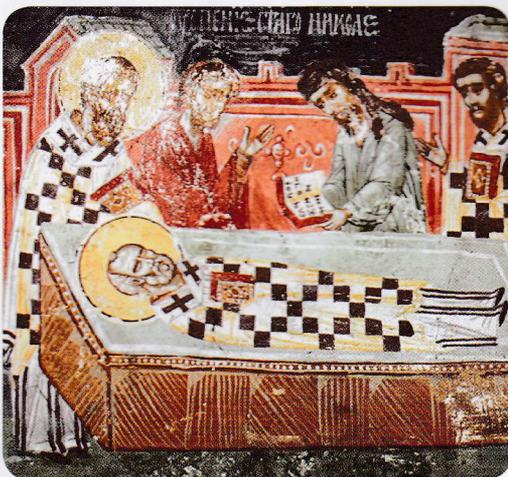
У разним крајевима су разни обичаји приликом упокојења и сахране. Има их који нису у сагласности са православном вером. Најсигурније је саветовати се са свештеником шта да се ради. Као и за живе, и за упокојене је најважнија служба – Света литургија. Добро је да се покојник помиње на четрдесет Литургија.

Парастос се обично врши трећег, деветог и четрдесетог дана од упокојења, као и после годину дана. По учењу Цркве, четрдесетог дана од упокојења човекова душа излази пред Божији суд и добија привремено боравиште, до свеопштег васкрсења и Страшног суда. Нај-

боље је да се парастос врши тачно на четрдесети дан, а ако то није могуће, онда у суботу која претходи четрдесетом дану.

ПРИЧЕШЋЕ И УПОКОЈЕЊЕ

Старац Клеопа, велики румунски подвижник нашег времена, рекао је: „Није опасно ако си умро без свеће; опасно је ако си умро неисповеђен, непричешћен“.

Опело над телом святой Николе

Црква је установила четири дана током литургијске године особито, општег помињања упокојених чланова (задушнице):

1) пред Ускршњи пост (субота месопусна);

2) субота пред Духове;

3) субота пред Михољдан;

4) пред Божињи пост (у суботу пред Светог Димитрија).

Упокојенима су посвећене субота и, посебно, Побусани понедељак (понедељак иза Томине недеље, 8 дана после Васкрса).

Парастос се не служи:

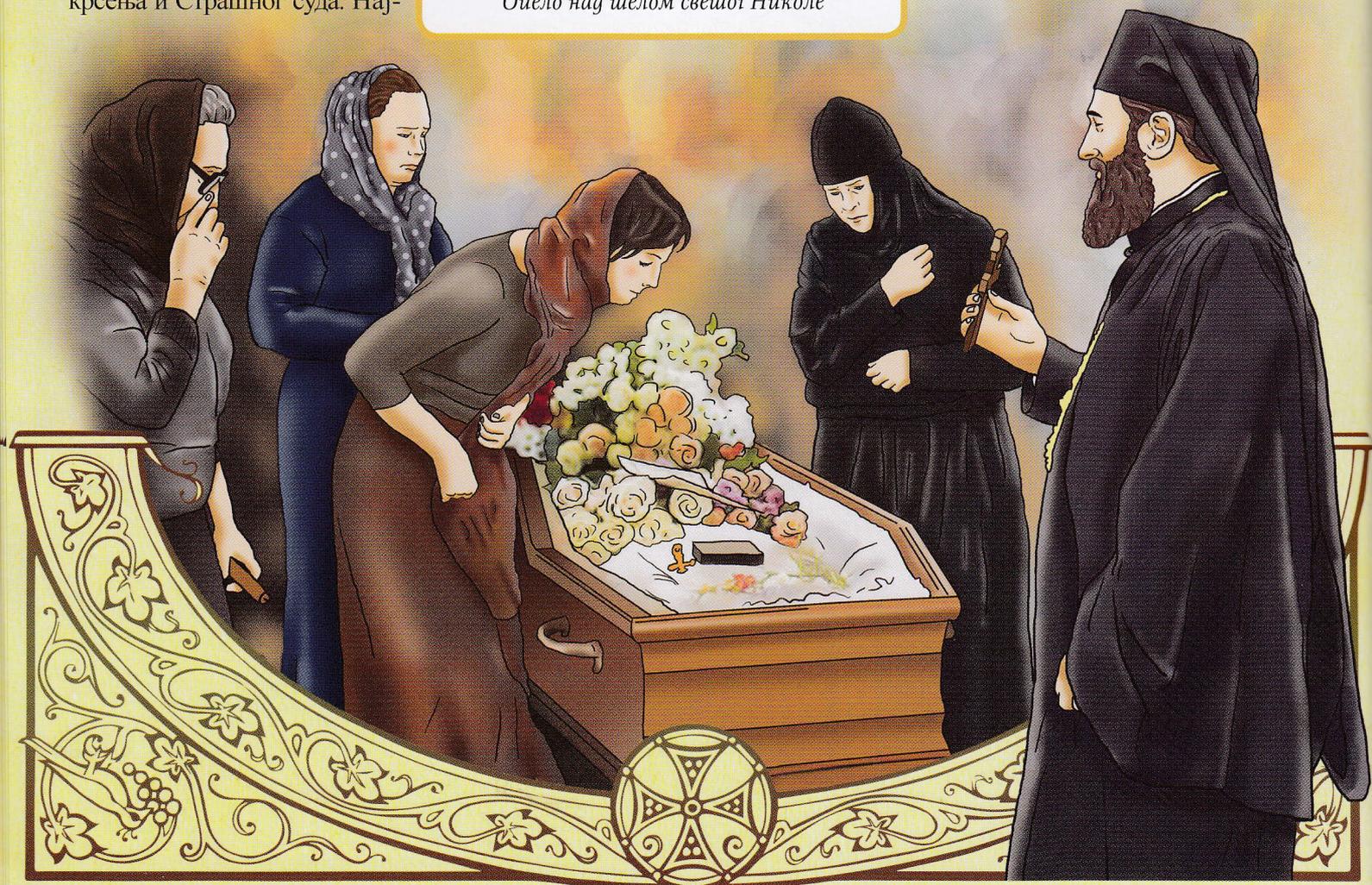
1. у дванаестодневију (од Божића до Богојављења);

2. прве седмице Ускршњег поста;

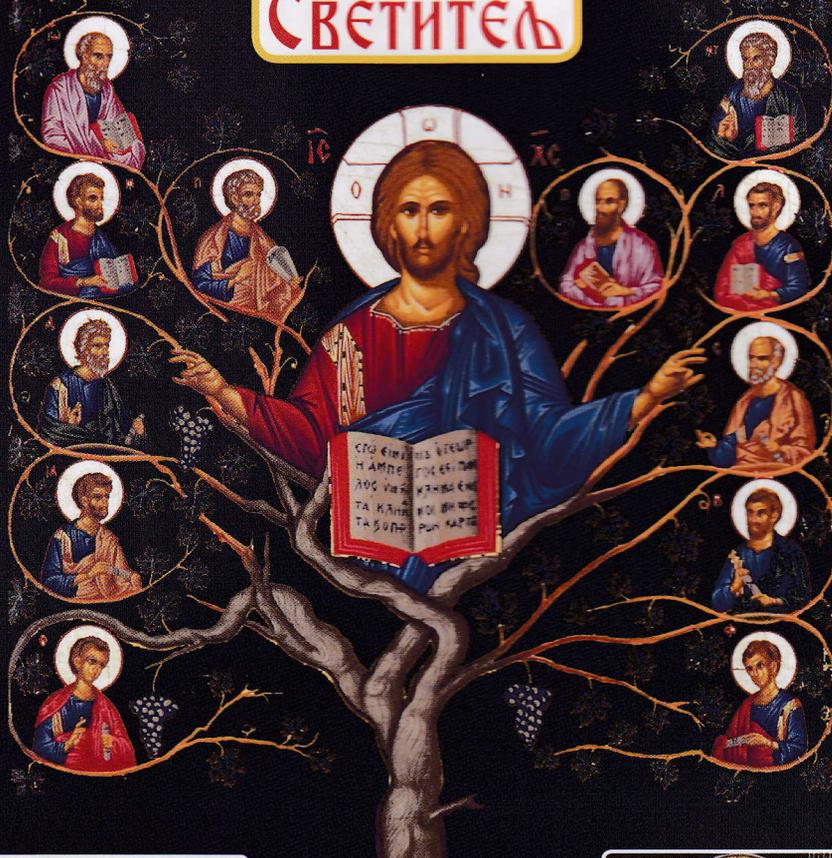
3. од Цвети до Томине недеље;

4. недељом;

5. на велике празнике.

СВЕТИТЕЉ

У Православној цркви светитељи су не само добри, честити, благородни људи, него они који су још и својим животима достигли јединство са Богом, посредством нестворених божанских енергија. И само Бог зна који су све људи свети. Они које су људи као такве доживели, уписани су у дигтихе (спискове имена) светих помесних православних цркава. Али пуно је и оних који су се склонили од људи, који нису стекли људску славу, али јесу Божију. Постоји научна дисциплина, агиологија, која изучава житија светих људи.

Православни светитељи осликавају се на иконама и фрескама пред којима им се верни људи моле. И њихове мошти (остаци тела), које могу бити и несатруле, верници такође особито поштују и долазе да им се поклонe.

Велики број светитеља народ је као такве препознао још за време њиховог живота у телу и указивао им дужно поштовање.

Светитељи су у Православној цркви сврстани у више категорија:

- Праоци су старозаветни светитељи, преци по телу Исуса Христа, почев од Адама.

- Апостоли су 12 ученика Христових и 70 такозваних малих апостола.

- Мученици су светитељи који су погубљени због своје вере и оданости Христу. На моштима мученика, у првим вековима након Христа грађени су храмови. Данас се мали делови моштију мученика ушивају у антиминс, платно на којем се служи Литургија. Великомученици су претрпели посебно тешка мучења ради Христа.

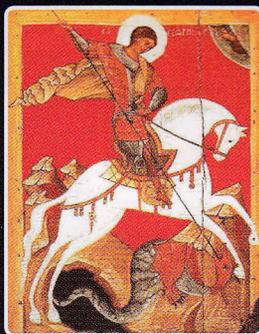
- Бесребреници су светитељи који су помагали људима, а да заузврат нису примили материјалну надокнаду. Такви су били свети врач (лекари).

- Чудотворци имају дар и послушање код Бога да на неприродан, чудотворан начин исцељују људе.

- Јуродиви су светитељи који су преузимали на себе посебно тежак подвиг да се праве како су људи, и на тај начин су обесмишљавали овоземаљске вредности живота које човека одвајају од Бога и у потпуности се предавали Божијим.

- Исповедници су као и мученици претрпели мучења Христа ради, али су за разлику од њих преживели.

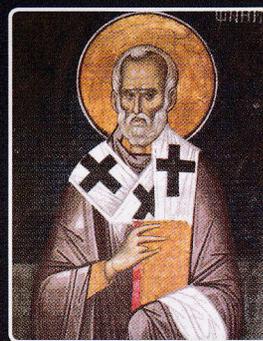
- Преподобни су свој живот провели у строгом монашком подвигу...

Св. великомученик Георгије

Мученици се на иконама сликају са крстом у руци

Св. Николај Чудошворца

СВЕШТЕНСТВО

У Православној Цркви постоје три свештеничка чина: епископ (владика), свештеник (презвитер, јереј, поп) и ђакон. То је Света тајна којој се приступа чином рукополагања (хиротоније).

Свети апостоли и ученици Исуса Христа су педесетог дана након Христовог Васкрсења примили благодат Духа Светога, коју су потом, чином рукополагања, преносили на епископе широм онда познатог света, а ови на свештенике. Тако се благодат Духа Светога преноси до данашњих дана.

Чин рукополагања обавља се у олтару, на Литургији.

Епископ има највећу црквену власт у епархији која му је поверена на управу.

Он рукополаже свештенике за одређене парохије, и ђаконе који помажу у свештеничкој служби.

Епископе бира свети архијерејски сабор једне помесне цркве (нпр. Српске православне цркве) и рукополаже их патријарх са епископима.

У цркви постоје два реда: световни (миреки) и монашки. Епископи се бирају само из монашког реда. Ђакони у монашком реду зову се јерођакони, а свештеници јеромонаси.

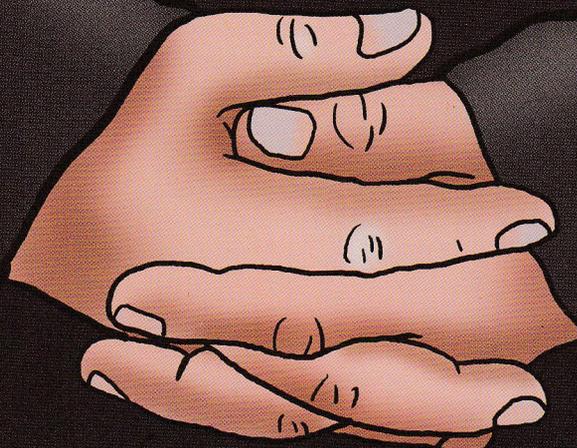
Почасно звање ђакона је протођакон (архиђакон).

Почасна звања свештеника мирског реда су: протонамесник, протојереј и протојереј-ставрофор, а монашког: синђел, протосинђел, игуман и архимандрит.

У епископском чину су следећа достојанства: митрополит, архиепископ и патријарх. Данас постоји и викарни епископ, који помаже епископу у одређеној епархији.

СВЕШТЕНИЧКА БЛАГОДАТ

И свештеник је човек као и други људи, али он је рукополагањем добио благодат Духа Светога, тако да може обављати црквене свете тајне. Када указујемо поштовање свештенику, ми то радимо првенствено због благодати која је на њему; када му исказујемо непоштовање, ми се од те благодати удаљавамо.

ЦРКВЕНЕ ОДЕЖДЕ И МАНТИЈЕ

Приликом богослужења, свештенослужитељи облаче посебну одећу. Бакони облаче прво стихар, који им покрива читаво тело, преко њега стављају орар, дугу траку која симболизује крила анђела, преко левог рамена, док један његов крак држе у десној руци. Такође навлаче наруквице, којима стежу крајеве рукава мантије.

И свештеник облачи прво стихар, па потом најважнији део својих одежди – епитрахиљ, сличан ђаконском орару, само што је спојен

и виси му око врата. Потом ставља појас и наруквице. Уколико је добио почасно звање протојереја, ставља и набедреник, ром-

боидно чврсто платно које качи о појас, и виси му низ десно бедро. На крају, облачи и фелон, широку хаљину без рукава, кратку напред у дугу позади.

Епископ преко мантије одева стихар, епитрахиљ, појас, наруквице и набедреник. Преко навлачи сакос, који му прекрива читаво тело. Потом преко оба рамена ставља омофор, широку траку која симболише његову архипастирску службу.

На крају, епископ ставља на главу митру, око врата качи украшену, овалну икону Богородице – панагију и крст, и у десну руку узима жезло.

Одежде могу да буду разних боја. Обичај је да се у дане празника користе одежде светлих боја, а у дане поста тамних.

Православни свештеници у свакодневном животу, преко свакодневне одеће, обично носе мантију.

Постоје доња мантија (подрасник) и горња (раса). Током историје, облик мантије се мењао. Данас има више стилова кројења мантија: грчки, руски, српски...

Св. ђакон Стефан

ЂАКОНСКЕ ОДЕЖДЕ

1. Стихар
2. Наруквице
3. Орар

Св. Николај Жички

АРХИЈЕРЕЈСКЕ ОДЕЖДЕ

1. Митра
2. Омофор
3. Наруквице
4. Набедреник
5. Сакос
6. Епитрахиљ
7. Стихар

Св. Јован Кронштатски

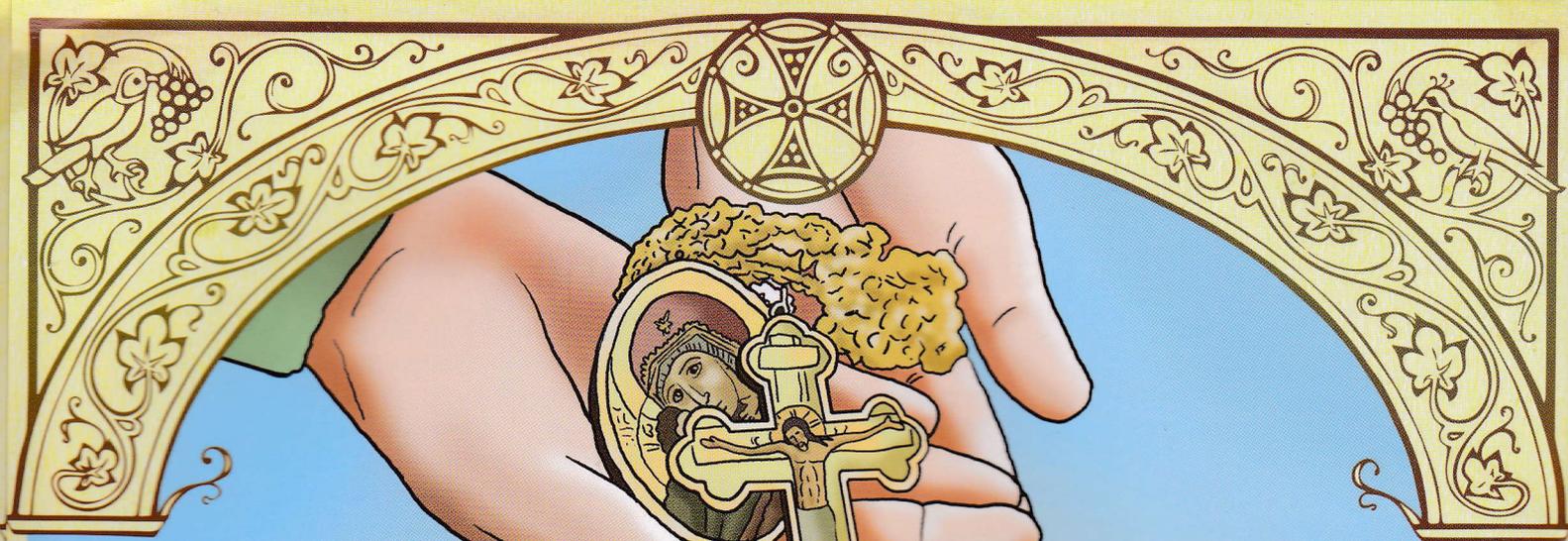

СВЕШТЕНИЧКЕ ОДЕЖДЕ

1. Фелон
2. Наруквице
3. Набедреник
4. Епитрахиљ
5. Стихар

РАЗНОБОЈНЕ МАНТИЈЕ

Данас на улици, али и у цркви, можемо видети свештенике обучене у различито скројене мантије, које су различитих боја, са различитим капама... Уобичајено је да мантија буде црне боје, али имамо и сиве, браон, црвене... Не постоји канон који регулише изглед и боју мантије.

Крст је једно од најупечатљивијих обележја хришћанства. У црквеном календару њему су посвећена два крстована, 18. јануара и 27. септембра.

Код Јудејаца крст је сматран симболом срамоте, ругла. Зато су и распели Исуса на крст, да би га што више понизили. Претходно су га плували, ударали...

Али распињањем Исуса Христа, Богочовјека, крст постаје симбол спасења људског рода, спасења кроз страдање, задобијање вечног живота кроз жртву у земаљском животу.

Сам Господ Исус Христос каже: „Ако ко хоће да иде за мном, нека се одрекне себе и узме крст свој и за мном иде“. То значи да онај ко хоће истински да буде хришћанин, без кукумавчења прихвата тешкоће свога живота.

Господ, будући да је Бог, могао је да избегне своје страдање, али онда не би било ни Његовог Васкрсења. Самим тим био би бесмислен и Његов долазак међу људе. Васкрсењем, Господ је победио смрт.

Хришћани носе мали крст око врата, осењују се крсним

Крст

знаком (православни са три прета, римокатолици са четири), неписмени хришћани уместо потписа уцртавају

крст, крст се налази на грбовима и на заставама многих држава, највећа хуманитарна организација на свету зове се „Црвени крст“, па и сам човек када стане и рашири руке има облик – крста.

Цару Константину пред битку са Максенцијем, на небу се указао крст на којем је писало „Овим побеђуј“. И победио је, и постао хришћанин.

У нашем народу постоји изрека: „Бежи као ђаво од крста“.

БЕОГРАДСКИ ЦРВЕНИ КРСТ

Данас се један део Београда назива Црвени крст. Добио је име по крсту који је 1847. године ту поставио књиговезац и први српски издавач и књижар, Глигорије Возаровић, јер је био уверен да су на том месту спаљене мошти Светог Саве.

ИКОНЕ И ФРЕСКЕ

Реч икона на грчком језику значи: слика, образ, представа. Сликање икона је специфична уметност. Поштовањем према иконама, у ствари, указујемо поштовање на њима насликаним личностима.

Иконопис је посебна сликарска техника. Потиче из времена раног хришћанства. Он има своја правила (каноне) и симболе, који га одвајају од обичног сликарства. На пример, Исус Христос се увек осликава у црвено-плавим одеждама, које симболизују Његову богочовечанску природу.

Иконе се не осликавају реалистично и на њима нема правилне перспективе. Оне дочаравају дубљи, духовни смисао лика или сцене који су на њима осликани.

Аутентичним стилем иконописа сматра се византијски. Али постоје и други стилови, више или мање наслоњени на византијски: коптски, руски, затим барокни који је под утицајем Запада заступљен и код нас, посебно у Војводини. Данас се појављују и нови стилови иконописа, од којих су најпознатији стилови грчког свештеника Стаматиса Склириси и руског монаха у Паризу, Григорија Круга.

Иконе се осликавају углавном на дрвету, али могу и на другим материјалима.

Иконописац је био и свети апостол и јеванђелист Лука.

Осликавање зидова у црквама може се урадити у две технике: фрескописом

(од италијанске речи фреско, што значи свеже, фришко), који се ради на свежем малтеру, што је веома захтевно, и техником ал секо (такође италијанског порекла, што значи на суво), када се слика на сувом зиду, што је лакше.

НАЈЧУВЕНИЈЕ СРПСКЕ ФРЕСКЕ

Фреска Белог анђела из манастира Милешеве код Пријепоља била је поздрав Европе Америци при првом сателитском преносу видео-сигнала 1962. године, а фреска Успења Пресвете Богородице из манастира Сопоћана код Новог Пазара је на изложби у Паризу 1961. године проглашена за најлепшу средњовековну фреску.

Икона Пресвете Богородице

Поштовање светих икона у Цркви

СЛАВА

Прослављање славе је израз наше благодарности Богу за сва добра којима нас је обдарио и молитва Њему да нас сачува од зла и да нас упутује на прави пут у животу, као и обраћање светитељу кога славимо да буде нашим молитвама посредник пред Господом. Зато се слава мора прослављати са тим узвишеним циљем, а не ради јела и пића.

Порекло славе ни до данас у науци није коначно разјашњено. Свакако, слава од свог настанка сасвим одговара новозаветном духу и најдубљој традицији Православне цркве.

За славу треба припремити: славски колач, кољиво (славско жито), црно вино, свећу, кадионицу са тамјаном, брикетом и шибицом, и списак живих и упокојених чланова породице ради помињања у молитви. Пре славе свештеник негде свети водицу, а другде прекађује свечарев дом. Ако је могуће, славски колач и кољиво треба однети у цркву.

Чим се син одвоји у посебно домаћинство, дужан је да прославља свог светог заштитника. У неким крајевима отац сину „предаје“ славу.

Пшенично зрно, посејано у земљу, у Светом писму је симбол смрти и живота после смрти и погрешно је не спремати жито за Аранђеловдан, или Илиндан.

Спремати и јести мрсну храну у време поста, па и за славу када падне у те дане – грех је.

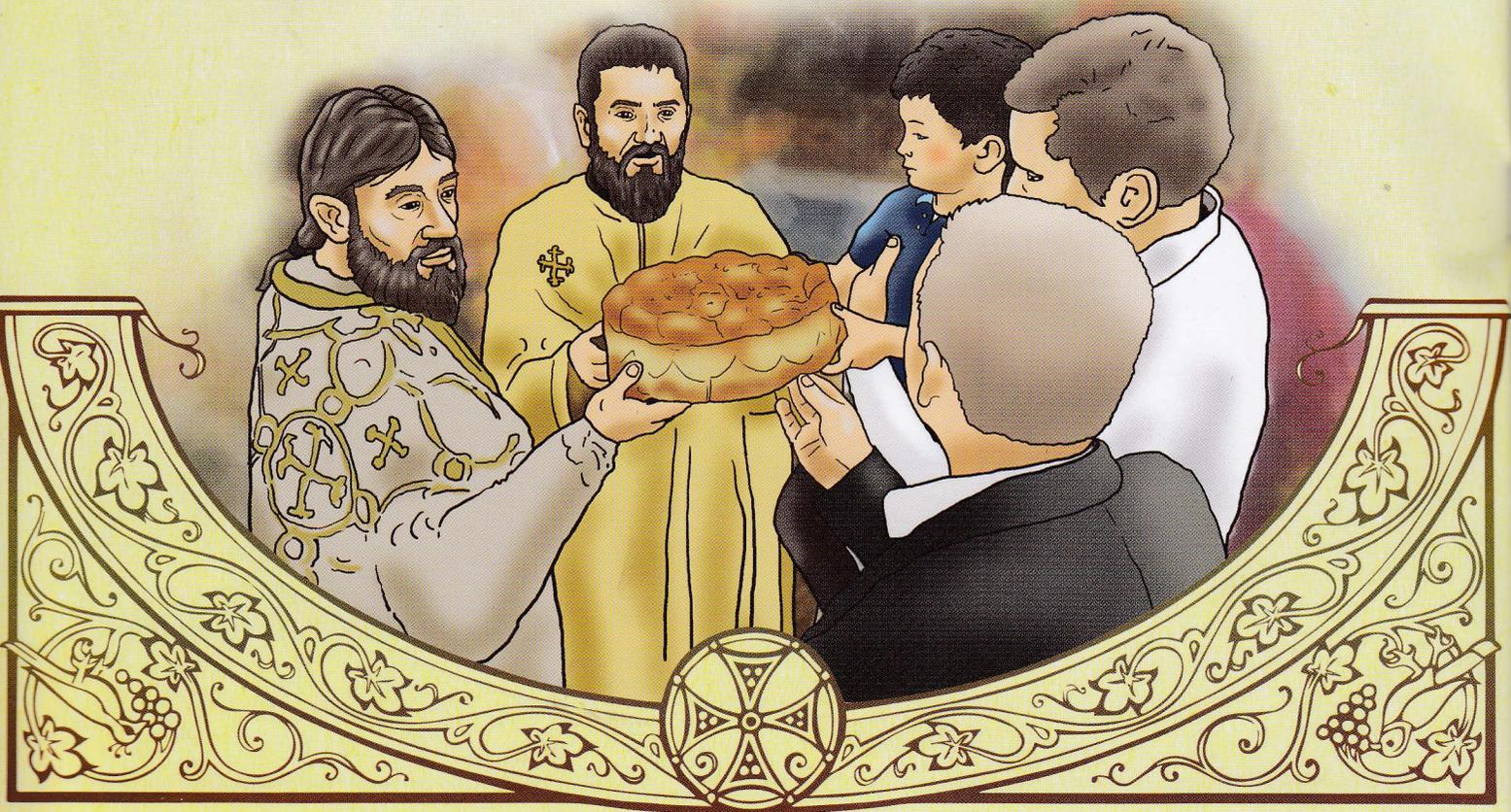
ГДЕ ЈЕ СРБИН, ТУ ЈЕ И СЛАВА

Крсну славу има само српски народ. Иако су православни, немају је ни Руси, ни Грци... Србија је од UNESCO-а затражила да Славу уврсти у светску духовну баштину.

Поред породичне постоје и храмовне, градске и сеоске славе (заветине), затим славе предузећа, или еснафске, струковне. У доба Немањића, Свети архиђакон Стефан је био заштитник српске државе. Данас је овај светитељ

заштитник Републике Српске.

Славу треба славити увек, ма у каквим се приликама човек налазио – у срећи и у несрећи, у радости и у жалости. Само треба разликовати битно од небитног – одвојити прослављање светитеља од гозбе.

СВЕЋА

Прве свеће, више хиљада година пре Христа, нису биле као данашње. Прављене су од конопље или снопа суве траве, који су натапани машћу, смолом и сл.

Касније су коришћени лој и восак. У разним народима су их израђивали на разне начине и од различитих материјала. Служиле су као извор светлости, али и за религијске обреде.

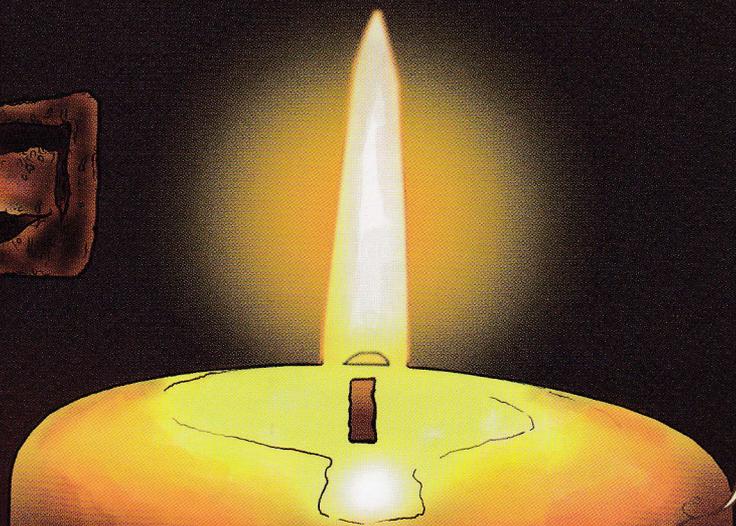
Данас се у Православној цркви користе две врсте свећа: од пчелињег воска и од парафина. Воштане свеће су природне и лепше миришу.

Свећа коју припали православни хришћанин, било то поводом великог црквеног празника, домаће славе, или пак за здравље укућана или покој душа оних који су „умрли“ – његова је жртва Богу, коју прати његова молитва.

Жртва Богу мора бити чиста да би Он могао да је прими; морају бити чисте, искрене и намера и молитва. Такође мора бити чиста и свећа која се приноси Богу на жртву. Зато је важно да се користи воштана свећа. Она ће да запахне мирисом и кућу и цркву, али и гробље.

Свећу треба купити у цркви и припалити је уз пригодну молитву.

Иако људи обично свеће пале „горе“ за живе, и „доле“ за мртве, православни хришћани верују да „смрт“ није нестанак; то је само излазак душе из тела. Када човек „умре“, његово тело се полаже у гроб, сахрањује, остаје у материјалном, а душа наставља да живи у нематеријалном свету. Код Бога су сви живи, и зато православни хришћанин свећу пали и за душе које су још у телу и за оне које више нису, сасвим равноправно.

КАНДИЛО

Кандило је чаша са уљем и пловком са фитиљем, уукрашена металом, керамиком или дрветом у које је уметнута. У Старом завету је записано да је Бог заповедио пророку Мојсију да му у скинији (преносном храму у виду шатора) устроји извор светлости који ће непрестано горети, неугасиво кандило, за које ће користити чисто маслиново уље.

У Православној цркви кандило се поставља у храмовима пред иконе на иконостасу и друге, пред мошти и на Часну трпезу у олтару. Такође, кандило се поставља и у домовима, испред икона, код Срба (који једини у православном свету имају домаћу славу) свакако испред славске иконе. Оно може бити стоно или viseће.

У домовима је уобичајено славску икону окачити на источни зид (јер са истока очекујемо Други долазак Христов), а ако то није могуће онда на неки најближи источној страни. Испред ње се качи кандило, које има прикладни држач, и то на висину, отприлике, доње трећине иконе.

И у цркви и у дому, пламен кандила симболизује ватрену љубав веру-

јућих према Богу и духовну радост.

У кандило је потребно насути прво воду (отприлике трећину чаше, да стакло не би пукло ако пламен дође до њега), а потом уље. Уље у кандилу је наша жртва Богу и оно мора бити чисто, ни случајно ужегло. Најбоље је, по могућности, сипати маслиново уље. На уље се поставља плутани пловак на који је са горње стране причвршћен танки лим, да се плута не би запалила. У средину пловка уметнут је танки фитиљ, који је, отприлике, пола своје дужине у уљу. Фитиљ се пали.

Ако кандило гори толико дуго да сагори скоро све уље, фитиљ ће, када зарони у воду, почети да пршти и капљице уља ће оштетити икону. Зато је потребно или на време досути уље, или кандило угасити.

У последње време се и у Српској православној цркви, организовано или самоиницијативно, доноси Благодатни огањ који се на Велику суботу на чудесан начин, сам од себе, пали и Јерусалимском храму. Он непрестано гори у кандилима на Часним трпезама у многим храмовима.

ТАМЈАН

Тамјан је мирисна смола. Добија се из дрвета босвелиа, које расте у деловима Азије и Африке.

Људи су га користили много пре Христа. Помиње се у Старом завету. Мудраци са Истока који су дошли пратећи звезду да принесу дарове Богомладенцу Исусу Христу, који је рођен у пещини у Витлејему, поред злата и смирне (такође врста смоле), донели су и тамјан.

Тамјан је имао велику вредност, безмало као злато. И још у 7. веку била је развијена трговина њиме. Пут тамјана, као и пут зачина, протезао се мрежом античких трговачких путева чак од Индије, преко Арабијског полуострва и Северне Африке до Медитерана.

И многобошци су користили тамјан при својим обредима. У првим вековима хришћанства, многобошци су, прогонећи их, силили хришћане да приносе тамјан идолима. Тек пошто је прошло њихово гоњење у раном хришћанству, хришћани су почели да користе тамјан у својим службама Богу.

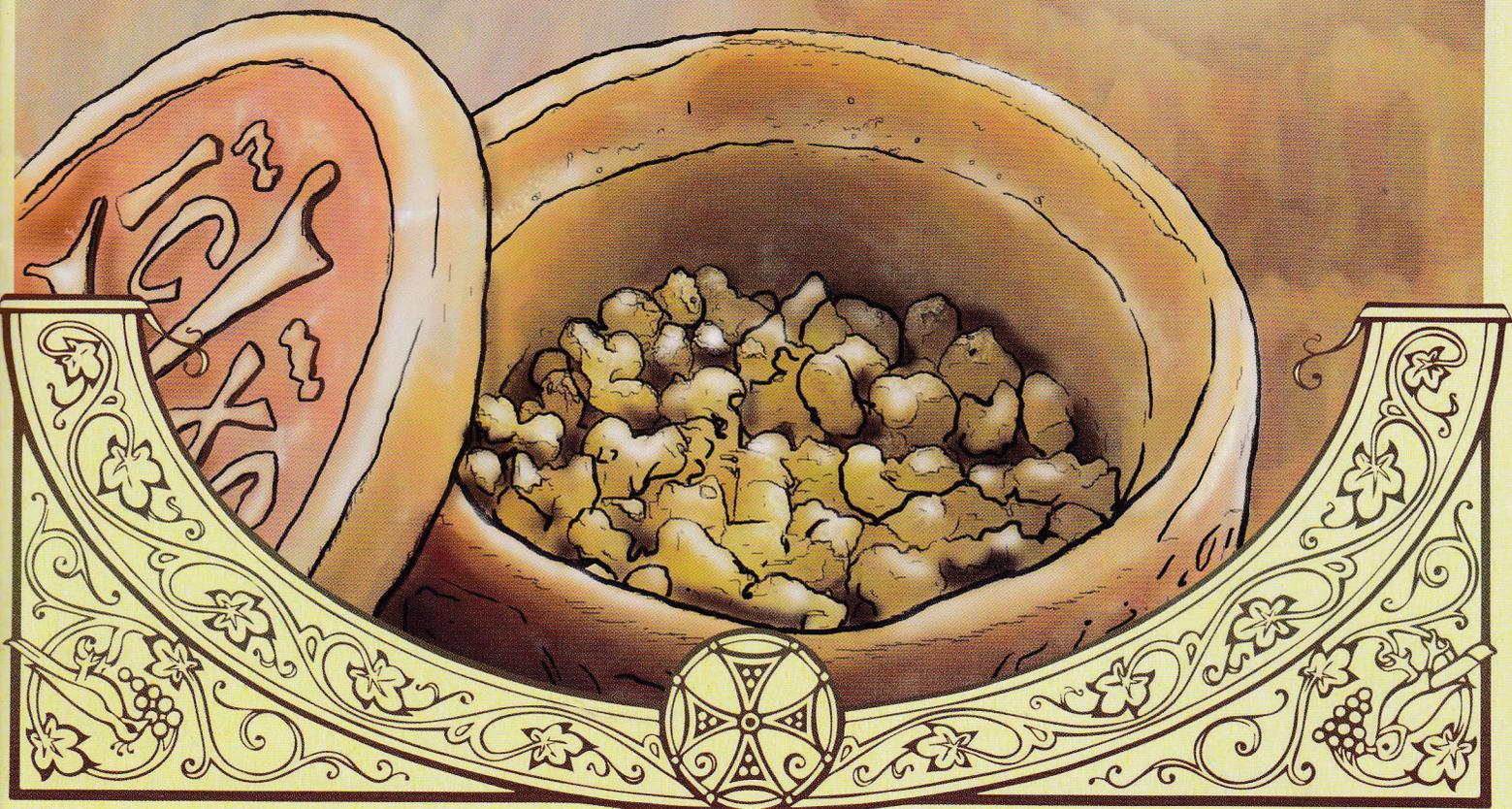
Тамјан се користи тако што се ставља у кадионицу, у коју је претходно стављен запаљени

брикет (специјални ђумур), или пак жар из шпорета. Када почне да се растапа, он испушта обилан миришљави дим. Тим димом кади се црква приликом богослужења, али може и кућа. Обично се у цркви користи свештеничка кадионица, са ланцима, а у кући мала, ручна.

Димом тамјана каде се иконе и народ, крстообразно, чињећи при томе у ваздуху крст. Тај дим који се уздиже, симболизује уздицање молитви верника Богу. Као што тамјан пријатно мирише људима, тако су и искрене молитве, принете са смирењем и љубављу, из чистог срца, пријатне Богу.

Осим у духовном животу, тамјан се користи и у алтернативној медицини, посебно за лечење упалних процеса, а и у козметици, за справљање неких крема. Стари Египћани су га користили приликом балсамовања.

У народу се за човека који избегава сусрет са другим каже да „бежи као ђаво од тамјана“, за цицију да „не би дао ни Богу тамјана“, а за онога који је на самрти – да „мирише на тамјан“. Руси кажу: „Тамјан против ђавола, а затвор против лопова“.

МАГИЈА И СУЈЕВЕРЈЕ

Магија је у Старој Грчкој постојала у облику сујеверја. После Александра Македонског, магови преплављују градове и села нудећи народу

богатство и здравље. Врхунац доживљава у XIV веку, црном магијом која се учила у специјализованим школама и била је професија.

У хришћанству се магија назива религијом ђавола.

Најчешћа подела магије је на „белу“, којом се тежи остварењу неког позитивног ефекта (оздрављење, успешан лов...), и на „црну“, којом се тежи нанети неко зло (уроци, чарање, чини...).

Међутим, ово је само формална подела – суштина је иста. Постоје особе које пале свеће наопако, везују крпице по гранама дрвећа у близини неке цркве, носе амајлије против урока, потковице за срећу... Све ово се директно сукобљава са хришћанским учењем. Није редак случај да болесну децу, па и одрасле, уместо лекарима, одводе код врачара да им „скидају чини“.

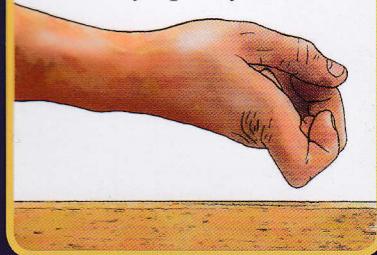
Много је људи који су пострадали зато што су решење за своје проблеме тражили у магији. После они долазе код Светог Василија, у манастир Острог, и ту траже помоћ. Многи који дођу са покајањем и вером, и који су спремни за молитву и пост, у Острогу и нађу помоћ. Али, много је оних који од Светог Василија очекују – магију. Е, ту помоћи нема.

Свети Никола руши идолашки храм
МАТОНЕВЪ
ПЕННЕ

„ДА КУЦНЕМ У ДРВО“

У најзаступљеније видове сујеверја код нас свако спада „куцање у дрво“. Оно се заснива на старом веровању да су богови живели у дрвећу.

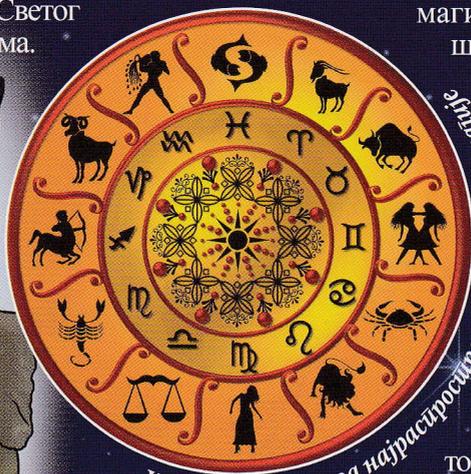

Манастир Острог - место где многи долазе тражити помоћ и исцељење душа и тела

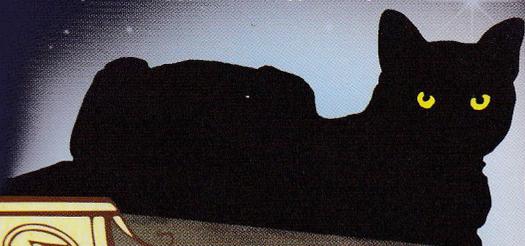
Многа уметничка дела: у музици, филму, сликарству..., настала су као плод упражњавања магије и обожавања Сатане. Ово се, више или мање, догађа и када уметници траже инспирацију у опијатима.

Разне „пророке“ и „пророчице“, чини, ‘оцине записе... Црква најоштрије осуђује и црквени канони предвиђају чак искључење из црквене заједнице оних хришћана који у томе учествују. Црква осуђује и гледање у шољу, длан, хороскопе, биоенергетичаре...

У Библији се изричито забрањује бављење астрологијом, магијом, гагањем и врачањем.

Хороскоп - један од најраспрострањенијих видова сујеверја

НИПРЕСУМИ

Црквени појмовник

• Издавач:

Медиа Планет, Београд
Милентија Поповића 9/84
office@mediaplanet.co.rs
www.mediaplanet.co.rs

f MediaPlanetSrbija

• Телефон: +381 11 220 61 71
+381 65 32 31 131

• Директор: Срђан Манојловић

• Уредник: Протојереј Јован Пламенац

• Аутор текста: Протојереј Јован Пламенац

• Илустрације: Саша Гвозденовић

• Дизајн и прелом: Саша Гвозденовић

• Штампач: Портал, Београд

• Година: 2018

• Тираж: 3.000

CIP - Каталогизација у публикацији
- Народна библиотека Србије, Београд
271.2(02.053.2)

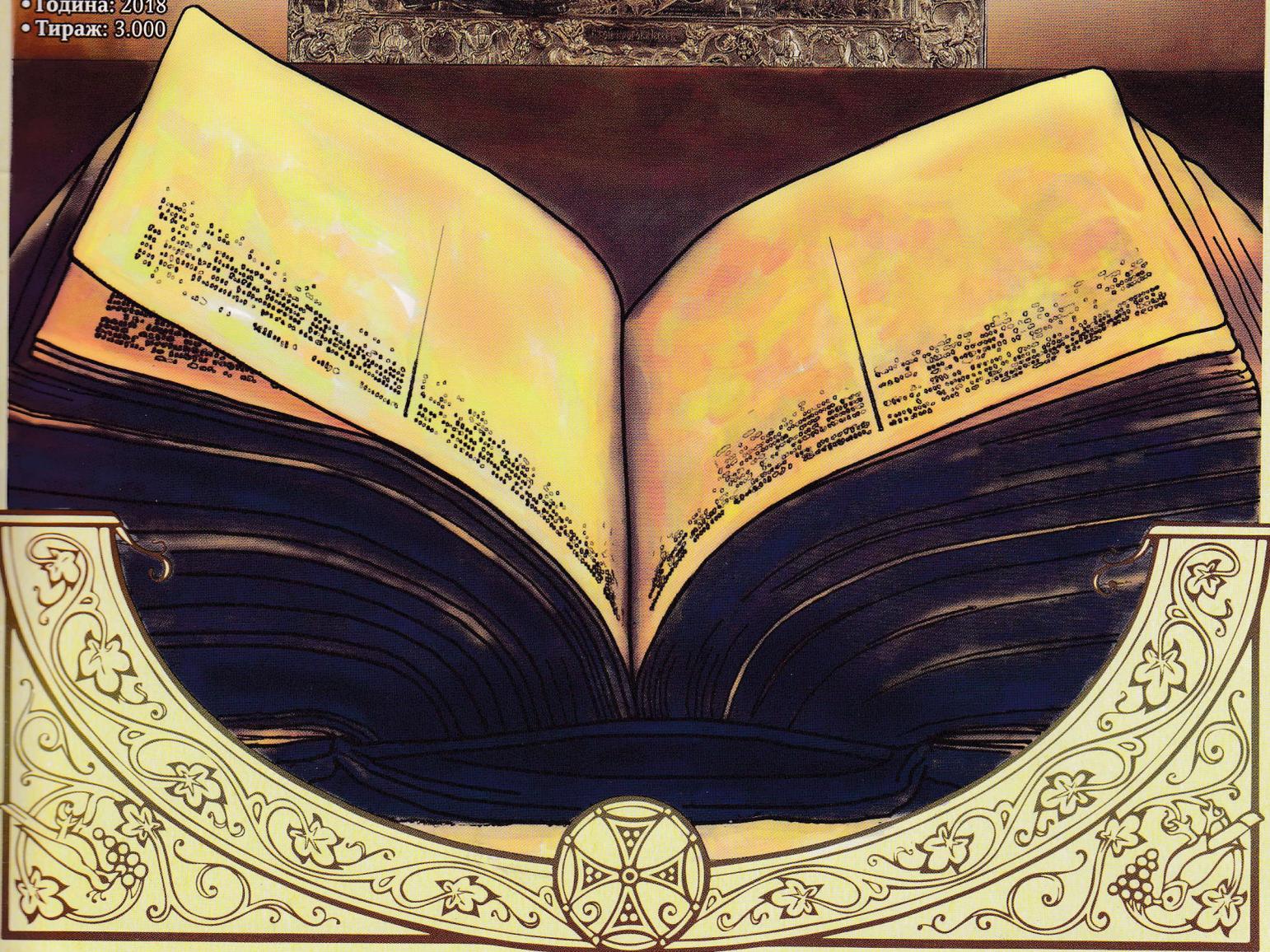
ПЛАМЕНАЦ, Јован, 1955-
Црквени појмовник / [Јован Пламенац ;
илустрације Саша Гвозденовић].
- Београд : Медиа планет, 2018 (Београд :
Портал). - [19] стр. : илустр. ; 30 cm

Податак о аутору преузет из колофона. -
Тираж 3.000.

ISBN 978-86-89459-54-8

а) Православље

COBISS.SR-ID 258584588

Η CΤΑΥ

ΟΒCΑΤΑΞ

ΡΩCΙC

ΙC

ΧC

ΜΡ ΘΥ

ΟΑΙΩΘΟΛΟΓ

